

Επιμόρφωση των Εκπαιδευτών Ενηλίκων [Μέρος Α']

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

Εκπαιδευτής: Κωνσταντίνος Νικολάου MCIPR, CIPR Accredited Practitioner

ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (ΜΗ ΛΕΚΤΙΚΗΣ) ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

Εκπαιδευτής: Κωνσταντίνος Νικολάου MCIPR, CIPR Accredited Practitioner

Ορίζοντας την Επικοινωνία...

Η Επικοινωνία είναι «μια μαγική, ‘αμφιλεγόμενη’ και πολυσυζητημένη λέξη και έννοια για τον άνθρωπο και το περιβάλλον του» (Χαραλαμπίδης, 2009, σ.208), η οποία αποτελείται από διάφορους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι επικοινωνούν και επηρεάζουν τον εαυτό τους ή και άλλους (Πιπερόπουλος, 2006, σ.48; Καραθάνος, 2008, σ.12).

Με βάση τον Μπίλλη (1999, σ.25) η επικοινωνία είναι «τεχνική, διότι προϋποθέτει την ύπαρξη και χρήση συνδυασμένων στοιχείων, αρχών και νόμων, που διέπουν τις διάφορες επιστήμες και τέχνες, όπως την επιστήμη της Ψυχολογίας, της Φιλολογίας, της Κοινωνιολογίας, την τέχνη της Ζωγραφικής, της Μουσικής και άλλων».

Συμπερασματικά

Στον όρο επικοινωνία εσωκλείνονται πάρα πολλές έννοιες, οι οποίες δεν καλύπτονται με έναν απλό ορισμό.

Σε κάθε στιγμή της ζωής μας επικοινωνούμε. Η καλή επικοινωνία είναι η ζωογόνος δύναμη των οργανισμών. Η επικοινωνία ικανοποιεί εσωτερικές ανάγκες, τη φυσική και κοινωνική μας επιβίωση.

Μέσα από την επικοινωνία προσπαθούμε να αισθανθούμε ασφαλείς, να έχουμε αξία για τους άλλους, να αποκτήσουμε σωστές σχέσεις, να δώσουμε και να πάρουμε πληροφορίες, να εκφραστούμε, να κατανοήσουμε τον κόσμο.

Μη Λεκτική Επικοινωνία

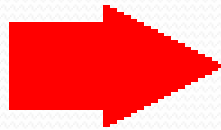
Η συμπεριφορά που συνδέει και ενισχύει άλλες μορφές επικοινωνίας.

Όταν μιλάμε με κάποιον, δεν είναι μόνο τα λόγια που «μετράνε». Το πρόσωπο μας, αλλά και όλο το σώμα «μιλάει»!

Κύριες Μορφές Μη Λεκτικής Επικοινωνίας

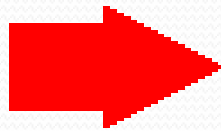
- Γλώσσα του σώματος
- Στάση και Κινήσεις του Σώματος
- Οπτική Επαφή
- Εκφράσεις Προσώπου
- Η εμφάνιση των ανθρώπων
- Νοηματική Γλώσσα
- Τόνος Φωνής

7 %

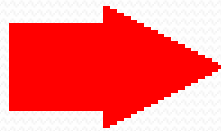
Λεκτική Επικοινωνία

38 %

Τόνος Φωνής

55 %

Άλλες μορφές Μη
Λεκτικής Επικοινωνίας

Γλώσσα του Σώματος

- Το σώμα δείχνει στους άλλους μια εικόνα του εαυτού μας και των συναισθημάτων μας.
- Πρέπει να δώσουμε λίγη προσοχή στον τρόπο που ντυνόμαστε, στην συμπεριφορά μας, στην ομιλία μας και γενικά στην εικόνα που εκπέμπουμε στους άλλους.
- Τα πρώτα δευτερόλεπτα σε μια συνάντηση είναι και τα πιο καθοριστικά!

Η εμφάνιση πρέπει να κάνει ότι είναι δυνατόν για να
κερδίσει την πρώτη εντύπωση!

Η επιτυχία ή αποτυχία μας στη ζωή εξαρτάται
και από την εικόνα μας!

Στάση και Κινήσεις του Σώματος

- Το σώμα μας πρέπει να δείχνει αυτοπεποίθηση και σιγουριά.
- Όταν είμαστε ήρεμοι και θετικοί, μεταδίδεται και στους απέναντι.
- Τα χέρια πρέπει να κινούνται καθώς μιλάμε.
- Το σώμα και το βλέμμα μας πρέπει να είναι στραμμένο προς τον συνομιλητή μας.
- Το χαμόγελο όταν χρειάζεται πάντα είναι θετικό!

Στάση και Κινήσεις του Σώματος (2)

- Η οπτική επαφή είναι πλέον σημαντικός παράγοντας εάν θέλετε να δείξετε στο άλλο πρόσωπο ότι ακούτε.

Εκπαιδεύστε τα μάτια σας να επικεντρώνονται στο «**χρυσό τρίγωνο**» του άλλου προσώπου.

- Ανακαλύπτουμε την καλύτερη πλευρά & το προφίλ μας.

Απο+Κωδικοποίηση: Πρόσωπο - Κεφάλι

Τα δάκτυλα του χεριού μας ακουμπάνε το πρόσωπο μας.

Σκεπτόμαστε και ακούμε σοβαρά τον συνομιλητή μας ότι και αν λέει.

Τα χέρι μας κάτω στο πιγούνι όταν μιλάμε ή όταν ακούμε.

Προβάλουμε κύρος και ότι μιλάμε με σαφήνεια.

Η παλάμη στηρίζει το πρόσωπο μας.

Αδιαφορία, πλήξη ή και κούραση.

Το σκέπασμα του στόματος μας όταν μιλάμε.

Προσπάθεια απόκρυψης στοιχείων → εκλαμβάνεται αρνητικά.

Το σκέπασμα του στόματος του συνομιλητή μας όταν μας ακούει.

Σκέφτεται ότι λέμε ψέματα.

Απο+Κωδικοποίηση: Πρόσωπο - Κεφάλι

Κινήσεις κεφαλιού αριστερά δεξιά και το ξύσιμο της μύτης.

Έχουμε πει ψέματα.

Τρίβουμε μύτη, πιγούνι, αυτί, κεφάλι - μαλλιά όταν μιλάμε.

Είμαστε σε δύσκολη θέση ή αμηχανία.

Το κοίταγμα πάνω από τα γυαλιά.

Επιθετική διάθεση προς τον άλλον.

Ιδρώτας κατά τη διάρκεια μιας συνομιλίας.

Ανυπαρξία ελέγχου της κατάστασης ή είμαστε σε δύσκολη θέση → εκλαμβάνεται αρνητικά.

Τα μάτια πηγαίνουν δήθεν ανέμελες βόλτες δεξιά και αριστερά.

Λέμε ψέματα.

Απο+Κωδικοποίηση: Πρόσωπο - Κεφάλι

Σήκωμα του κεφαλιού και
συγχρόνως οπτική επαφή.

Ετοιμότητα και προσοχή.

Κλίση του κεφαλιού προς τα πλάγια
και συγχρόνως οπτική επαφή.

Αναποφασιστικότητα και αμφιβολία ή
απωθητικά συναισθήματα.

Κλίση του κεφαλιού προς τα πίσω
και συγχρόνως οπτική επαφή.

Αυθάδεια, ανυπομονησία, διαμαρτυρία ή
κυριαρχικές τάσεις.

Κλίση του κεφαλιού προς τα κάτω.

Συνειδητοποίηση ενοχής, αποθάρρυνση ή
ανασφάλεια.

Απο+Κωδικοποίηση: Κορμός & άνω-κάτω άκρα

Το σταύρωμα των χεριών στο στήθος.

Φανερώνει ανάγκη προστασίας ή άμυνας.

Το πιάσιμο και με τα 2 χέρια ενός αντικειμένου και κρύψιμο ευαίσθητων σημείων.

Δείχνει αμηχανία.

Ακάλυπτο στήθος και κοιλιά, καθώς και οι εκτεθειμένες ή ανοικτές παλάμες.

Δεν έχουμε κάτι να κρύψουμε. Είμαστε ανοιχτή και πρόθυμοι και ειλικρινής.

Τρίψιμο των παλαμών ή των δακτύλων μεταξύ τους.

Έξαψη και αγωνία για κάτι.

Σταύρωμα των δακτύλων.

Σκεπτικότητα.

Απο+Κωδικοποίηση: Κορμός & άνω-κάτω άκρα

Εκτεθειμένες ή ανοικτές παλάμες.

Δεν έχουμε κάτι να κρύψουμε. Είμαστε ανοιχτή και πρόθυμοι και ειλικρινής (μόνο όταν τα δάκτυλα ανοίγουν).

Σταύρωμα των ποδιών στο σχήμα 4

Ανταγωνιστική έως μαχητική διάθεση.

Σταύρωμα των αστραγάλων, με άνοιγμα ποδιών σε σχήμα ρόμβου.

Αρνητική ή και αμυντική διάθεση.

Σταύρωμα των ποδιών όταν στεκόμαστε.

Ενίσχυση αμυντικής διάθεσης ή και άνεσης.

Κλίση του επάνω μέρους του σώματος προς τα εμπρός.

Ενδιαφέρον, διάθεση για συμμετοχή στον διάλογο ή πρόθεση διακοπής.

4 (πιθανά) σημεία εντοπισμού ψεύδους

1. Η κίνηση ενός ώμου.
2. Επαναλαμβανόμενες κινήσεις.
3. Λιγοστές ή πάρα πολλές και συχνές έντονες κινήσεις.
4. Μικρό-εκφράσεις σε μυϊκές συσπάσεις του προσώπου διάρκειας περίπου $\frac{1}{4}$ του δευτερολέπτου που καλύπτονται αμέσως από ένα δήθεν χαμόγελο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ

Οι εκφράσεις του προσώπου και οι κινήσεις των χεριών και του σώματος δεν ελέγχονται εύκολα!

Αποτελούν γνώρισμα και μορφές έκφρασης της προσωπικότητας του ανθρώπου.

Επίσης μορφές Μη Λεκτικής Επικοινωνίας είναι...

...τα σύμβολα και οι εικόνες (ή γραφικά).

Ο χορός θεωρείται μία μορφή μη λεκτικής επικοινωνίας.

Τα γραπτά κείμενα έχουν μη λεκτικά στοιχεία, όπως είναι ο γραφικός χαρακτήρας και η χωρική διάταξη των λέξεων (γραφολογία).

**«Δείξε μου το φίλο σου να σου πω
ποιος είσαι!»**

**«Δείξε μου το γραφικό σου
χαρακτήρα να σου πω ποιος είσαι!»**

Γενικά... [1]

- Αν ο γραφικός χαρακτήρας έχει κλίση προς τα δεξιά, το άτομο είναι **ανοιχτό** σε νέες εμπειρίες και απολαμβάνει να γνωρίζει καινούργια άτομα.
- Αν πάλι έχει κλίση προς τα αριστερά, τότε το άτομο είναι μάλλον **εσωστρεφές**.
- Όσοι γράφουν χωρίς κλίση των γραμμάτων προς κάποια κατεύθυνση είναι **λογικοί** και **πρακτικοί**.

Γενικά... [2]

- Όταν η «κουλούρα» είναι μεγάλη το άτομο είναι **χαλαρό, αυθόρμητο και χωρίς προκαταλήψεις.**
- Οι μικρές «κουλούρες» των γραμμάτων υποδηλώνουν **σκεπτικισμό, καθώς και περιορισμό από κάποιες δραστηριότητες που συνδέονται με ένταση.**
- Όταν κάποιος γράφει το ο με κενό στην άκρη του κύκλου ή καλλιγραφικά κάνοντας μια μικρή κουλούρα στο επάνω μέρος του τείνει να είναι **συζητήσιμος και κοινωνικός.** Το κλειστό ο πάλι δείχνει άνθρωπο που του αρέσει η **ιδιωτικότητα.**

Γενικά... [3]

- Συγχρόνως το να γράφει κάποιος πιέζοντας πολύ το μολύβι δείχνει **υψηλά επίπεδα** ενέργειας του οργανισμού, ενώ το αντίθετο μαρτυρεί **κόπωση**.
- Αν πάλι αναζητάτε τους ψεύτες, αυτοί αποτυπώνονται στο... χαρτί μέσω αλλαγών στον γραφικό χαρακτήρα στο ίδιο κείμενο.

Ο ρόλος των χρωμάτων (1)

Κόκκινο: Χρώμα αισθήσεων, έντασης και δημιουργίας.

Πράσινο: Συμβολίζει τη φύση, την ελπίδα και την αισιοδοξία.

Μπλε: Ρομαντισμός, γαλήνη, υπευθυνότητα και ανωτερότητα.

Ο ρόλος των χρωμάτων (2)

Πορτοκαλί: Ενέργεια, χαρά, ζωτικότητα.

Κίτρινο: Χαρά, ελπίδα, απάτη, μίσος.

Μοβ: Δημιουργικότητα, πολυτέλεια, πλούτο.

Μαύρο: Δυναμισμό, μυστήριο, κομψότητα.

Λευκό: Καθαρό, απλότητα, αρετή.

Γκρι: Συντηρητικό, κακοκεφιά.

Καφέ: Φύση, αξιοπιστία, συντηρητικό.

Μπεζ: Συντηρητικό, κλασικό, βαρετό.

Κρεμ: Ηρεμιστικό, κομψό, καθαρό.

- ΤΕΛΟΣ -

Σας ευχαριστώ!

Βιβλιογραφική Αναφορά

- Βρετός, Ι. Ε.** (2003). *Μη Λεκτική Συμπεριφορά Εκπαιδευτικού - Μαθητή: άσκηση με μικροδιδασκαλία*. Αθήνα: Ατραπός.
- Ζαφειροπούλου, Μ.** (2000). *Κατανοώντας τη συμπεριφορά μας: ο ρόλος της μάθησης στην πρόσκτηση και εξέλιξη της συμπεριφοράς* (4^η έκδ.). Αθήνα: Καστανιώτη.
- Καζάζη, Μ. Γρ.** (2008). *Ανθρώπινες Σχέσεις & Επικοινωνία* (2^η έκδ.). Αθήνα: Έλλην.
- Καραθάνος, Γ.** (2008). *335 - Η Επικοινωνία και οι Λειτουργίες της*. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Κοντάκος, Α. & Πολεμικός, Ν.** (2000). *Η Μη Λεκτική Επικοινωνία στο Νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Μπακιρτζής, Κ.** (2006). *Επικοινωνία και Αγωγή*. Αθήνα: Gutenberg.
- Μπίλλης, Λ. Λ.** (1999). *Επικοινωνία - Δημόσιες Σχέσεις: Επιχειρησιακή & Κοινωνικοοικονομική Προσέγγιση*. Αθήνα: Interbooks.
- Νικολάου, Κ. Α.** (2014). *Δεξιότητες Ζωής: Η σημασία της Μη Λεκτικής Επικοινωνίας*. Στους: Τζεκάκη, Μ. & Κανατσούλη, Μ. (Επιμ.). *Πρακτικά του Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή: Ανα-στοχασμοί για την Παιδική Ηλικία, 1544-1546*. Θεσσαλονίκη: ΤΕΠΑΕ, ΑΠΘ.
- Παπαγεωργίου, Γ. Ν.** (2006). *Αγωγή και Επικοινωνία στο Σχολείο*. Αθήνα: Σοκόλη - Κουλεδάκη.
- Πέτρου, Σ.** (2010). *Σχολεία χωρίς τείχη: απόψεις & ιδέες για το αυριανό σχολείο*. Αθήνα: Γκιούρδας.
- Πιπερόπουλος, Γ.** (2006). *Επικοινωνώ άρα Υπάρχω - Ηγεσία, Επικοινωνία & Δημόσιες Σχέσεις* (8^η έκδ.). Θεσσαλονίκη: Πιπερόπουλος.
- Πολεμικός, Ν. & Κοντάκος, Α.** (Επιμ. Έκδ.). (2002). *Μη Λεκτική Επικοινωνία: Σύγχρονες θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις στην Ελλάδα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Πυργιωτάκης, Ι. Ε.** (2009). *Κοινωνικοποίηση και Εκπαιδευτικές Ανισότητες* (9^η έκδ.). Αθήνα: Γρηγόρης.
- Σακκάς, Β.** (2002). *Μαθησιακές Δυσκολίες και Οικογένεια: Παιδαγωγική και Κοινωνιοψυχολογική Προσέγγιση*. Αθήνα: Ατραπός.
- Χαραλαμπίδης, Κ.** (2009). *Ανθρώπου Λόγος: Προβολές στον ανθρώπινο λόγο από την αρχαϊκή έλλογη εποχή στη σύγχρονη αλαλία*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Argyle, M.** (1981). *Ψυχολογία της Συμπεριφοράς*. (Δ. Μπάμπης, μετάφραση). Αθήνα: Θυμάρι. (Πρωτότυπη έκδοση, 1967).
- Fontana, D.** (1996). *Ψυχολογία για Εκπαιδευτικούς*. (Λ. Μαρίνα, μετάφραση). Αθήνα: Σαββάλας. (Πρωτότυπη έκδοση, 1981).
- Pease, A. & Pease, B.** (2006). *Το Απόλυτο Βιβλίο για την Γλώσσα του Σώματος*. (Μ. Θωμάς, μετάφραση). Αθήνα: Εσόπτρον. (Πρωτότυπη έκδοση, 2004).

Επιμόρφωση των Εκπαιδευτών Ενηλίκων [Μέρος Β']

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

Εκπαιδευτής: Κωνσταντίνος Νικολάου MCIPR, CIPR Accredited Practitioner

Εκπαίδευση Ενηλίκων

Η Εκπαίδευση Ενηλίκων έχει να κάνει κυρίως με τους ενήλικες με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά (Σαλβαράς, 2011, σσ.243-244), με τους διανοητικά εργαζόμενους και όχι τους διανοούμενους (Κάλλας, 2006, σελ.317), καθώς και με ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και ειδικές κατηγορίες κοινού, όπως είναι οι αλλόγλωσσοι, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τα άτομα τρίτης ηλικίας κ.ά. (Παπασταμάτης, 2010), με σκοπό την καταπολέμηση των μορφωτικών ανισοτήτων, **«την διερεύνηση των ευκαιριών μάθησης των ενηλίκων και την ανύψωση του γενικού επιπέδου του πολιτισμού»** (Καψάλης & Παπασταμάτης, 2013, σελ.36).

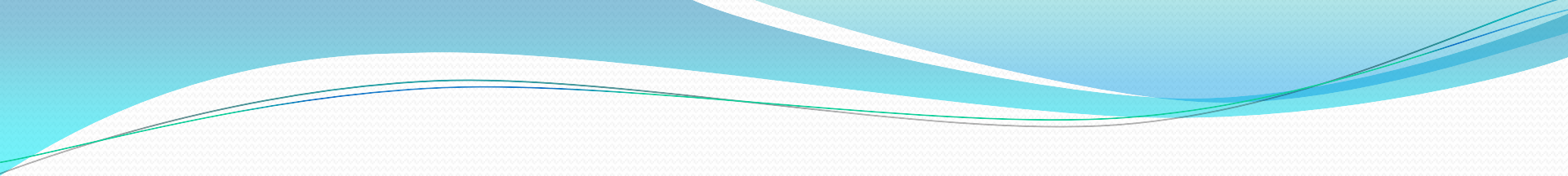
Ένας ενήλικας **ΔΕΝ** μαθαίνει όπως ένα παιδί...

- Ο ενήλικας μαθαίνει όταν καταλαβαίνει.
- Ο ενήλικας μαθαίνει όταν η εκπαίδευση έχει άμεση σχέση με την καθημερινότητα του.
- Ο ενήλικας μαθαίνει όταν αντιλαμβάνεται, κατανοεί και αποδέχεται τους στόχους του εκπαιδευτικού προγράμματος.
- Ο ενήλικας μαθαίνει όταν ενεργεί και εμπλέκεται.
- Ο ενήλικας μαθαίνει όταν ο εκπαιδευτής ξέρει να αξιοποιεί τα αποτελέσματα της επιτυχίας και της αποτυχίας.
- Ο ενήλικας μαθαίνει όταν νιώθει ενταγμένος σε μια ομάδα.
- Ο ενήλικας μαθαίνει μέσα σε κλίμα που ευνοεί τη συμμετοχή. (Courau, 2000, σσ.26-29)

Ο Εκπαιδευτής Ενηλίκων

«Το επάγγελμα των διδασκόντων θα υποστεί ριζικές αλλαγές κατά τις επόμενες δεκαετίες: οι διδάσκοντες γίνονται οδηγοί, σύμβουλοι και διαμεσολαβητές» (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 9/11/2000, «Υπόμνημα σχετικά με την εκπαίδευση καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής», σελ.17).

- Ο εκπαιδευτής πρώτα πρώτα πρέπει να γνωρίζει το αντικείμενο του, πράγμα που προϋποθέτει τη συνεχή επιστημονική ενημέρωση του.
- Ο εκπαιδευτής πρέπει να γνωρίζει τον σχεδιασμό ενός προγράμματος.
- Ο εκπαιδευτής στην εκπαίδευση ενηλίκων πρέπει να είναι σε θέση να οργανώνει και να υλοποιεί το πρόγραμμα σε συνεργασία με τους εκπαιδευόμενους.
- Ο εκπαιδευτής πρέπει να διαθέτει ικανότητες για μια αποτελεσματική επικοινωνία.
- Ο εκπαιδευτής πρέπει να είναι ικανός να αξιολογεί το σύνολο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. (Κοντόνη, 2010, σσ.43-52)

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ
Το μάθημα των Δημοσίων Σχέσεων
στα Επιμορφωτικά Κέντρα

Γενικός σκοπός του γνωστικού αντικειμένου (1)

- Με την ολοκλήρωση του γνωστικού αντικειμένου των Δημοσίων Σχέσεων θα έχει δώσει την απαραίτητη, όχι μόνο θεωρητική, αλλά κυρίως πρακτική γνώση για άμεση εφαρμογή των Δημοσίων Σχέσεων στον επαγγελματικό (εφόσον ασχολούνται ή επιθυμούν να ασχοληθούν), αλλά και προσωπικό επίπεδο.
- Το γνωστικό αυτό αντικείμενο είναι ένα πλήρως ολοκληρωμένο πρόγραμμα με στόχο την παροχή γνώσης σε ένα ιδιαίτερα κρίσιμο, στρατηγικό και νευραλγικό τομέα των επιχειρήσεων (ιδιωτικών, ημιδημόσιων και δημόσιων), των τοπικών και εθνικών κυβερνήσεων, αλλά και σε κάθε μορφή οργανισμού, καθώς και στους ανθρώπους.

Γενικός σκοπός του γνωστικού αντικειμένου (2)

Στο τέλος του προγράμματος όλα τα άτομα θα είναι σε θέση:

- Να αξιολογούν τις πραγματικές συνθήκες που επικρατούν στο περιβάλλον (πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό και τεχνολογικό), μέσα στο οποίο λειτουργεί και ο κλάδος των Δημοσίων Σχέσεων,
- Να εφαρμόζουν διάφορες δεξιότητες, όπως η εργασία σε ομάδες, η επίλυση προβλημάτων, η ανάλυση δεδομένων και η προφορική παρουσίαση, και τέλος
- Να εφαρμόζουν τις γνώσεις και δεξιότητες στο εργασιακό περιβάλλον και την καθημερινότητα.

Επιδιωκόμενα Αποτελέσματα (ILO'S) (1)

Α Έτος

- Να προάγει την επίγνωση και κατανόηση των βασικών αρχών της επιστήμης των Δημοσίων Σχέσεων.
- Να γνωρίζει και να ξεχωρίζει τα διάφορα επικοινωνιακά υλικά - προϊόντα των Δημοσίων Σχέσεων (πχ Δελτία Τύπου, Ανακοινώσεις και Λεζάντες).
- Να κατανοεί διεξοδικά την στρατηγική και το προγραμματισμό των Δημοσίων Σχέσεων.
- Να γνωρίζει και να ξεχωρίζει Σχέδια Δράσης και Στρατηγικές Εκστρατείες Δημοσίων Σχέσεων.
- Να κρίνει την συνεργατική σχέση με την Επικοινωνία.
- Να αναπτυχθούν οι απαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες μέσα από κριτική ανάλυση.

Επιδιωκόμενα Αποτελέσματα (ILO'S) (2)

Β' Έτος

- Να γνωρίζει να κρίνει την διαχείριση και άσκηση των Δημοσίων Σχέσεων από το θεωρητικό σε πρακτικό επίπεδο.
- Να κρίνει την συνεργατική σχέση και διαφορά με άλλες επικοινωνιακές λειτουργίες.
- Να αναπτύσσει τα διάφορα επικοινωνιακά υλικά - προϊόντα των Δημοσίων Σχέσεων (πχ Δελτία Τύπου, Ανακοινώσεις και Λεζάντες).
- Να υποστηρίζει την στρατηγική των Δημοσίων Σχέσεων μέσω έρευνας και ανάλυσης της διαδικασίας του προγραμματισμού των Δημοσίων Σχέσεων.
- Να αναπτύσσει Σχέδια Δράσης και Στρατηγικές Εκστρατείες.
- Να αποκομίστουν γνώσεις, δεξιότητες και εμπειρίες μέσα από κριτική ανάλυση.

Προσδιορισμός Αποδεκτών Επιπέδων Απόδοσης (Τελικοί Δείκτες)

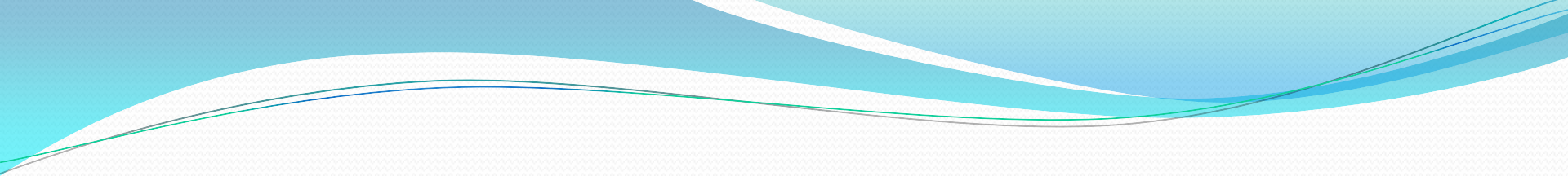
	ΓΝΩΣΗ	ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ	ΕΦΑΡΜΟΓΗ	ΑΝΑΛΥΣΗ	ΣΥΝΘΕΣΗ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΑΞΙΕΣ
Α' Έτος	Γνωρίζει τις αρχές της επιστήμης των Δημοσίων Σχέσεων (πχ λειτουργία, οργάνωση, δεοντολογία, η φήμη και η κοινή γνώμη).	Μπορεί να γνωρίζει και να ξεχωρίζει την συνεργατική σχέση με την Επικοινωνία..	Οργανώνει τις αρχές των Δημοσίων Σχέσεων σε σχέση με την στρατηγική και τον προγραμματισμό.	Γνωρίζει τα επιμέρους στοιχεία και τις κειμενικές συμβάσεις των αρχών των Δημοσίων Σχέσεων σε σχέση με την στρατηγική και τον προγραμματισμό.	Σχολιάζει τα επιμέρους στοιχεία και τις κειμενικές συμβάσεις των αρχών των Δημοσίων Σχέσεων σε σχέση με την στρατηγική και τον προγραμματισμό	Αξιολογεί πως επιτυγχάνουν οι αρχές των Δημοσίων Σχέσεων.	Αλήθεια Εύκρινεια Κατανόηση Εμπιστοσύνη Διαφάνεια Επαγγελματισμό
	Γνωρίζει τα Σχέδια Δράσεις και τις Στρατηγικές Εκστρατείες των Δημοσίων Σχέσεων.	Ερμηνεύει τις σχέσεις που οδηγούν στην παραγωγή και συγγραφή ενός Σχεδίου Δράσης και Στρατηγικής Εκστρατείας (7 βήματα).	Είναι σε θέση να αναγνωρίζει κάθε φορά τα Σχέδια Δράσης και τις Στρατηγικές Εκστρατείες των Δημοσίων Σχέσεων.	Γνωρίζει τα επιμέρους στοιχεία και τις κειμενικές συμβάσεις των Σχεδίων Δράσεις και των Στρατηγικών Εκστρατειών.	Σχολιάζει τα επιμέρους στοιχεία και τις κειμενικές συμβάσεις των Σχεδίων Δράσεις και των Στρατηγικών Εκστρατειών.	Κρίνει την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των παραγόμενων Σχεδίων Δράσεις και των Στρατηγικών Εκστρατειών.	
	Γνωρίζει τα Δελτία Τύπου, τις Ανακοινώσεις και τις Λεζάντες ως επικοινωνιακά υλικά - προϊόντα των Δημοσίων Σχέσεων.	Ερμηνεύει τις σχέσεις που οδηγούν στην παραγωγή και συγγραφή ενός Δελτίου Τύπου, Ανακοίνωσης και Λεζάντας (σκελετός - δομή)	Είναι σε θέση να αναγνωρίζει κάθε φορά τα Δελτία Τύπου, τις Ανακοινώσεις και τις Λεζάντες.	Γνωρίζει τα επιμέρους στοιχεία και τις κειμενικές συμβάσεις των Δελτίων Τύπου, των Ανακοινώσεων και των Λεζάντων.	Σχολιάζει τα επιμέρους στοιχεία και τις κειμενικές συμβάσεις των Δελτίων Τύπου, των Ανακοινώσεων και των Λεζάντων.	Κρίνει την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των παραγόμενων Δελτίων Τύπου, Ανακοινώσεων και Λεζάντων.	
Β' Έτος	Γνωρίζει τις συμβάσεις των διαφορετικών πεδίων που αλληλεπιδρούν και αυτό με των Δημοσίων Σχέσεων.	(1) Κατανοεί και να ερμηνεύει το ρόλο των συμβάσεων αυτών για τις Δημοσίες Σχέσεις. (2) Μπορεί να γνωρίζει και να ξεχωρίζει την συνεργατική σχέση και διαφορά με άλλες επικοινωνιακές λειτουργίες.	(1) Είναι σε θέση να κρίνει την διαχείριση και άσκηση των Δημοσίων Σχέσεων από το θεωρητικό σε πρακτικό επίπεδο. (2) Είναι σε θέση να χρησιμοποιεί την στρατηγική και το προγραμματισμό των ΔΣ σε συνθήκες τις καθημερινότητας.	Υποστηρίζει μέσω έρευνας και ανάλυσης τα Σχέδια Δράσεις και τις Στρατηγικές Εκστρατείες των Δημοσίων Σχέσεων, καθώς και τα Δελτία Τύπου, τις Ανακοινώσεις και τις Λεζάντες.	Αναπτύσσει Σχέδια Δράσεις και Στρατηγικές Εκστρατείες, καθώς και Δελτία Τύπου, Ανακοινώσεις και Λεζάντες.	Αξιολογεί όλες τις πληροφορίες και τις πλευρές που σχετίζονται με το θέμα πριν προχωρήσει στη συγγραφή οποιουδήποτε (Σχέδια Δράσεις, Στρατηγικές Εκστρατείες, Δελτία Τύπου, Ανακοινώσεις, Λεζάντες).	

Μεθοδολογία Διδασκαλίας

Κατά την διάρκεια την διδασκαλίας μπορούν να εφαρμοστούν διάφοροι μέθοδοι διδασκαλίας (βλ. Κουτσελίνη - Ιωαννίδου, 2008), ώστε να επιτευχθούν οι σκοποί του γνωστικού αντικειμένου. Αυτό που πρέπει να έχουν πάντα στα υπόψη τους οι εκπαιδευτικοί, είναι το προφίλ των ατόμων, ώστε να εφαρμόζουν και να επιλέγουν την καταλληλότερη μέθοδο με βάση τα ενδιαφέροντα, τις ανάγκες και τα κίνητρα (βλ. Maslow, 2011). Οι κυριότερες μέθοδοι διδασκαλίας είναι οι:

- **Επαγωγική Μέθοδος:** στην οποία ο εκπαιδευτικός αρχίζει από τα επιμέρους στοιχεία και βαθμιαία προχωρεί στις συνθετότερες μορφές μέχρι να καταλήξει στη σύλληψη και την περιγραφή του όλου, του γενικού.
- **Παραγωγική Μέθοδος:** είναι η ακριβώς αντίθετη κατεύθυνση της επαγωγικής μεθόδου, η οποία αρχίζει από το γενικό και προχωρεί στο μερικό, και τέλος
- **Ερμηνευτική Μέθοδος:** η οποία συνδυάζει την επαγωγική και παραγωγή μέθοδο και προχωρεί ακόμη παραπέρα. Είναι η μέθοδος της κατανόησης, στην οποία κινητοποιούνται αυθόρμητα και αναγκαστικά και άλλες γνωστικές δυνάμεις της ανθρώπινης φύσης, όπως είναι το συναίσθημα, η φαντασία, η διαίσθηση και η βούληση (Κασσωτάκης & Φλουρής, 2001; Καραγεώργος, 2004, σσ.112-128; Μαυροσκούφης, 2008, σσ.93-140).

Οι εκπαιδευτικές τεχνικές και τα μέσα, τα οποία μπορούν να εφαρμοστούν, εναπόκειται πάλι στην δυνατότητα του κάθε εκπαιδευτικού. Ενδεικτικές τεχνικές είναι η επανεργοποίηση της μνήμης (βλ. Courau, 2000, σσ.58-60; Hancock, 2005), ο καταγιγισμός ιδεών (βλ. Courau, 2000, σσ.60-64), οι ομάδες εργασίας (βλ. Courau, 2000, σσ.66-68; Καρυώτης, 2009), η ομαδική συζήτηση (βλ. Courau, 2000, σσ.68-71), καθώς επίσης και η καθοδηγούμενη διδακτική συζήτηση και συζητήσεις μάθησης (Holmberg, 2002, σσ.69-74), σκοπός των οποίων είναι τα άτομα να ανακαλύψουν τη γνώση μέσα από δικές τους γνώσεις, εμπειρίες και εμπειρίες με νόημα (Χατζηγεωργίου, 2001, σσ.399-414), όπως η βιωματική εκπαίδευση (βλ. Σταματόπουλος, 2006). Μέσα σε αυτά τα πλαίσια, και έχοντας υπόψη τη σημασία της επικοινωνίας και της συμπεριφοράς (βλ. Argyle, 1981; Κανάκης, 1981, σσ.29-37; Ζαφειροπούλου, 2000; Pease & Pease, 2006), θα πρέπει να γίνεται εντοπισμός και αξιολόγηση των βασικών ιδεών μέσα από κριτική σκέψη, με σκοπό την διάκριση πράξεων, απόψεων και αξιών, με την χρήση των ΤΠΕ (βλ. Χατζηγεωργίου, 2001, σσ.233-247; Νικολοπούλου, 2010; Τσικαλάκη & Βαλατίδης, 2010) και λειτουργιών της επικοινωνίας (βλ. Holmberg, 2002, σσ.141-142).

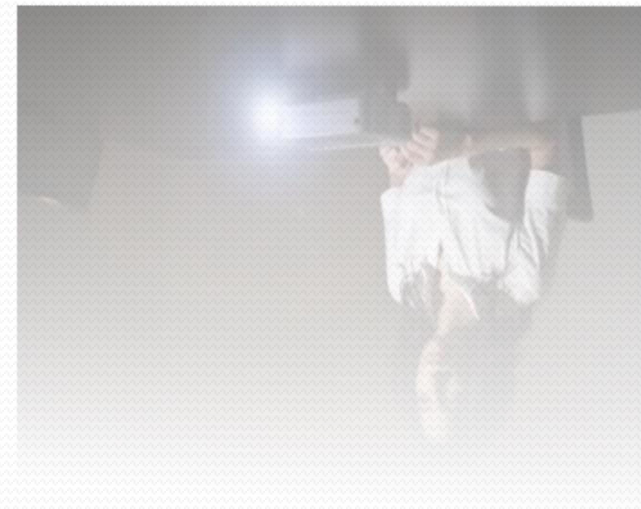
ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ
Δεξιότητες (Μη Λεκτικής)
Επικοινωνίας

Διδακτικά Μέσα

Το προβαλλόμενο οπτικό υλικό, ο ήχος, το βίντεο, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και τα κοινωνικά δίκτυα δικτύωσης είναι μερικά από τα διάφορα διδακτικά μέσα, τα οποία εντάσσονται στα πλαίσια των ΤΠΕ, και μπορούν οι εκπαιδευτικοί να τα εντάξουν στα πλαίσια των μαθημάτων τους, με σκοπό να ενισχύσουν τις διαδικασίες διδασκαλίας και μάθησης.

Προβαλλόμενο Οπτικό Υλικό

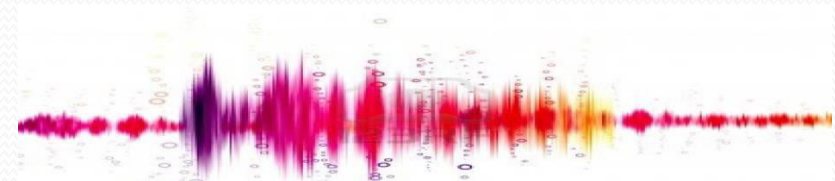
Στο προβαλλόμενο οπτικό υλικό (projected visuals) περιλαμβάνονται: (α) οι διαφάνειες προβολής μέσω του προβολέα διαφανειών, και (β) η χρήση λογισμικού παρουσίασης, όπως είναι πχ το Microsoft PowerPoint μέσω του ηλεκτρονικού υπολογιστή, συνδεδεμένο με βιντεοπροβολέα (βλ. Newby, κ.ά., 2009, σσ.164-167). Η χρήση του είναι η πιο διαδομένη στις μέρες μας και επιτρέπει τη δημιουργία οπτικού υλικού, το οποίο συνδυάζει κείμενο, εικόνες, σχέδια, διαγράμματα, ήχο και κυρίως κίνηση, και επίσης δίνει την δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να προσαρμόσουν, να ελέγχουν και να προετοιμάζουν το υλικό του μαθήματος τους (βλ. Κανάκης, 1981, σσ.119-120).

Ήχος - Ηχητικά Μέσα

Η χρήση ηχητικών μέσων κερδίζει σε μεγάλο βαθμό την προφορική επικοινωνία, γιατί δίνει την δυνατότητα και την βοήθεια σε άτομα που δεν μπορούν να διαβάσουν ή με διαφορετική μητρική γλώσσα, να αντιληφθούν, να κατανοήσουν και να μαθαίνουν καλύτερα μέσα από τις ηχογραφημένες οδηγίες, τύπου βήμα προς βήμα (βλ. Κανάκης, 1981, σσ.120-131; Αβούρης, 2000, σσ.106-108; Newby, κ.ά., 2009, σσ.169-170).

Βίντεο

Η χρήση βίντεο δημιουργεί ρεαλιστικές εμπειρίες για κάτι που είναι αδύνατο να το παρακολουθήσουμε άμεσα, καθώς και την επανάληψη και την μίμηση δραστηριοτήτων, η οποία χρειάζεται για την εκμάθηση ψυχοκινητικών ικανοτήτων μέσα από επανειλημμένη παρατήρηση και πρακτική εξάσκηση (βλ. Newby, κ.ά., 2009, σσ.170-174).

Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο

- Χρήσιμο & Οικονομικό.
- Πετυχαίνουμε μια πιο άμεση επικοινωνία μεταξύ του εκπαιδευτικού με τους εκπαιδευόμενους.

Κοινωνικά Δίκτυα Δικτύωσης

Στα πλαίσια του μαθήματος, μπορεί να δημιουργηθεί σελίδα ή ομάδα στο Facebook, στην οποία μπορούν να γίνουν φίλοι ή να κάνουν «Like» (Μου αρέσει) οι εκπαιδευόμενοι ή να ακολουθούν την σελίδα (προφίλ) του μαθήματος στο Twitter, με σκοπό να γράφουν τα σχόλια τους και να ενημερώνονται διαδικτυακά για τις διάφορες δραστηριότητες στα πλαίσια του μαθήματος και όχι μόνο. Επίσης, όλα αυτά μπορούν να τα μοιραστούν μαζί με τους φίλους τους κοινοποιώντας τα, με αποτέλεσμα να αναπτύσσετε σύγχρονη και ασύγχρονη αμφίδρομη επικοινωνία (βλ. Quinn-Allan, 2010; Νικολάου, 2011), καθώς και δημιουργία 24ωρης παρουσίασης με πολυμεσική προβολή (συνδυασμό κειμένου, εικόνας, ήχου, και βίντεο), με σκοπό να υπάρχει αλληλεπίδραση με τους χρήστες (μαθητές, εκπαιδευτικός και όχι μόνο) στο κόσμο του διαδικτύου.

Αντί Επιλόγου

Χρήσιμες συμβουλές για τον εκπαιδευτή...

- Να ακούει προσεκτικά κάθε άποψη χωρίς ειρωνικά σχόλια και χωρίς την εκ των προτέρων απόρριψη.
- Να προσπαθεί να κατανοεί τη «θυμική» πλευρά:
 - να συζητά τις επιθυμίες και τις ανησυχίες,
 - να είναι φιλικός προς όλους ,και
 - να μη δείχνει ιδιαίτερη συμπάθεια σε κανέναν.
- Να συντονίζει, να εποπτεύει, να υποκινεί.
- Να ενεργοποιεί όλους τους εκπαιδευόμενους να συμμετέχουν ανταλλάσσοντας γνώσεις και εμπειρίες.
- Να αισθάνεται ο ίδιος ότι είναι μέλος της ομάδας, ώστε να υπάρχει ανατροφοδότηση.
- Να είναι καλά προετοιμασμένος ως προς τις υποχρεώσεις του:
 - να γνωρίζει (ή να έχει σχεδιάσει) τους στόχους μάθησης,
 - να γνωρίζει (να έχει επιλέξει) το εκπαιδευτικό υλικό,
 - να έχει οργανώσει τις διδακτικές ενότητες,
 - να εφαρμόζει εκπαιδευτικές τεχνικές, και
 - να χρησιμοποιεί εκπαιδευτικά μέσα. (Κοντόνη, 2010)

- ΤΕΛΟΣ -

Σας ευχαριστώ!

Βιβλιογραφική Αναφορά [1]

- Αβούρης, Ν.** (2000). *Εισαγωγή στην Επικοινωνία Ανθρώπου - Υπολογιστή*. Αθήνα: Δίαυλος.
- Ανδρεαδάκης, Ν., Καλογιαννάκη, Π., Wolhuter, C. C., Καρράς, Κ. & Αναστασιάδης, Π.** (Επιμ.) (2012). *Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών: σύγχρονες τάσεις & ζητήματα*. Αθήνα: Ίων.
- Βεργίδης, Δ.** (2003). *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Συμβολή στην εξειδίκευση στελεχών και εκπαιδευτών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Ζαφειροπούλου, Μ.** (2000). *Κατανοώντας τη συμπεριφορά μας: ο ρόλος της μάθησης στην πρόσκτηση και εξέλιξη της συμπεριφοράς* (4^η έκδ.). Αθήνα: Καστανιώτη.
- Ιωαννίδου-Κουτσελίνη, Μ.** (2009). *Αναλυτικά Προγράμματα και Διδασκαλία*. Λευκωσία: Συγγραφέας.
- Κάλλας, Γ.** (2006). *Η κοινωνία της πληροφορίας και ο νέος ρόλος των κοινωνικών επιστημών*. Αθήνα: Νεφέλη.
- Κανάκης, Ι. Ν.** (1981). *Διδασκαλία και Μάθηση με Σύγχρονα Μέσα Επικοινωνίας: από την έκφραση του προσώπου ως τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Καραγεώργος, Δ. Λ.** (2004). *Διδακτική Μεθοδολογία - Παιδαγωγικά Θέματα*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Καρυδά, Ε. Χ.** (2009). *Η μέθοδος Project «βήμα προς βήμα»: Ένας χρήσιμος οδηγός με ιδέες και προτάσεις για την ανάπτυξη σχεδίων εργασίας*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Καρυώτης, Θ. Π.** (2009). Η διδασκαλία με ομάδες. *Επιστημονικό Βήμα*, 10, 57-66.
- Κασσωτάκης, Μ. & Φλουρής, Γ.** (2001). *Μάθηση και Διδασκαλία*. Τομ. 1: Μάθηση. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Καψάλης, Α. Γ. & Βρεττός, Ι. Ε.** (2002). *Μικροδιδασκαλία και άσκηση διδακτικών δεξιοτήτων*. Αθήνα: Ατραπός.
- Καψάλης, Α. & Παπασταμάτης, Α.** (2013). *Εκπαίδευση Ενηλίκων: γενικά εισαγωγικά θέματα*. Αθήνα: Ι. Σιδέρης.
- Κοντονή, Α.** (2010). *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Τεχνικές Εφαρμογές*. Αθήνα: Ελληνοεκδοτική.
- Κορωναίου, Α.** (2001). *Εκπαιδεύοντας εκτός σχολείου: Η συμβολή των οπτικοακουστών μέσων και των νέων τεχνολογιών*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κοτοπούλης, Θ. Β.** (2013). *Νέες Τεχνολογίες & Εκπαίδευση*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Κουτσελίνη-Ιωαννίδου, Μ.** (2008). *Εποικοδόμηση και Διαφοροποίηση: Διδασκαλίας - Μάθησης σε τάξεις μικτής ικανότητας*. Λευκωσία: Συγγραφέας.
- Κωσταρίδου-Ευκλείδη, Α.** (Επιμ.) (1998). Τα κίνητρα στην Εκπαίδευση. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Μαυροσκούφης, Δ.** (2008). *Διδακτική Μεθοδολογία και Ανάπτυξη της Κριτικής Σκέψης*. Θεσσαλονίκη: Αδελφών Κυριακίδη.
- Μπελαδάκης, Ε. Δ.** (2009). Διαχείριση καινοτομιών στην Εκπαίδευση και ο ρόλος της Εκπαιδευτικής Ηγεσίας. *Επιστήμες Αγωγής*, 1, 135-144.

Βιβλιογραφική Αναφορά [2]

- Μπελαδάκης, Μ.** (2007). *Καινοτομίες στην εκπαίδευση*. Αθήνα: Μετασπουδή.
- Νικολάου, Κ. Α.** (2011). *Δημόσιες Σχέσεις: Μέλλον και Νέες Τεχνολογίες*. Αδημοσίευτη πτυχιακή εργασία. Λευκωσία: Πανεπιστήμιο Λευκωσίας.
- Νικολάου, Κ. Α.** (2014). Δεξιότητες Ζωής: Η σημασία της Μη Λεκτικής Επικοινωνίας. Στους: Τζεκάκη, Μ. & Κανατσούλη, Μ. (Επιμ.). *Πρακτικά του Πανελληνίου Συνέδριου με Διεθνή Συμμετοχή: Ανα-στοχασμοί για την Παιδική Ηλικία, 1544-1546*. Θεσσαλονίκη: ΤΕΠΑΕ, ΑΠΘ.
- Νικολάου, Κ.** (2014). Μια πρώιμη καταγραφή της ιστορίας των Επιμορφωτικών Κέντρων στην Κύπρο (1898-1967). *Πρακτικά του 9ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος με θέμα: «Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα»* (υπό έκδοση).
- Νικολοπούλου, Κ.** (2010). Διερεύνηση θεμάτων της Παιδαγωγικής με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ): χρησιμότητα θεωρητικών πλαισίων και μοντέλων. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 50, 64-76.
- Ξωχέλλης, Π.** (2006). *Ο Εκπαιδευτικός στο σύγχρονο κόσμο: ο ρόλος και το επαγγελματικό προφίλ σήμερα, η εκπαίδευση και η αποτίμηση του έργου του*. Αθήνα: Τυπωθήτω - Γιώργος Δαρδανός.
- Παπασταμάτης, Α.** (2010). *Εκπαίδευση Ενηλίκων για ευπαθείς κοινωνικές ομάδες*. Αθήνα: Ι. Σιδέρης.
- Πετράκης, Π. Ε.** (2012). *Επιχειρηματικότητα και Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ευρασία.
- Σαλβαράς, Γ.** (2011). Δια βίου Μάθηση και Εκπαίδευση Ενηλίκων. Στον: Μαυροειδής, Γ. Γ. (Επιμ.). *Εισαγωγή στις Επιστήμες Αγωγής*, 240-255. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Σταματόπουλος, Κ.** (2006). *Βιωματική Εκπαίδευση και Ανάπτυξη*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.
- Τσικαλάκη, Κ., & Βαλατίδης, Ε.** (2010). Ο ρόλος των Τεχνολογικών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην κοινωνία, στη ζωή μας και στην εκπαίδευση. *Επιστημονικό Βήμα*, 13, 133-140.
- Χατζηγεωργίου, Γ.** (2001). *Γνώθι το curriculum* (2^η έκδ.). Αθήνα: Ατραπός.
- Argyle, M.** (1981). *Ψυχολογία της Συμπεριφοράς*. (Δ. Μπάμπης, μετάφραση). Αθήνα: Θυμάρι. (Πρωτότυπη έκδοση, 1967).
- Bessenyei, I.** (2008). Εκπαίδευση και διδασκαλία στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Ηλεκτρονική μάθηση (eLearning 2.0) και Κοινωνικισμός. Στον Pintér, R. (Επιμ.). *Μελέτες στην Κοινωνία της Πληροφορίας - Από την Θεωρία στην Πράξη*, σσ.299-313. (Θ. Κότσιαλο, μετάφραση). Θεσσαλονίκη: Network for Teaching Information Society [NET-IS]. (Πρωτότυπη έκδοση, 2008).
- Coureau, S.** (2000). *Τα βασικά «εργαλεία» του εκπαιδευτή ενηλίκων* (Ε. Μουτσοπούλου, μετάφραση). Αθήνα: Μεταίχιμο. (Πρωτότυπη έκδοση, 1994).

Βιβλιογραφική Αναφορά [3]

- Dunne, R. & Wragg, T.** (2003). *Αποτελεσματική Διδασκαλία* (Ε. Γεωργιάδη, μετάφραση). Αθήνα: Σαββάλας. (Πρωτότυπη έκδοση, 1994).
- Fontana, D.** (1996). *Ψυχολογία για Εκπαιδευτικούς*. (Λ. Μαρίνα, μετάφραση). Αθήνα: Σαββάλας. (Πρωτότυπη έκδοση, 1981).
- Grey, D.** (2004). *Το Εγκόλπιο του Εκπαιδευτικού* (Ν. Ποταμιάνου, μετάφραση). Αθήνα: Σαββάλας. (Πρωτότυπη έκδοση, 2003).
- Hancock, J.** (2005). *Βελτιώστε τη Μνήμη σας* (Μ. Κονιώτη, μετάφραση). Αθήνα: Σαββάλας. (Πρωτότυπη έκδοση, 2000).
- Head, J.** (2000). *Εκπαιδύοντας τους Εφήβους* (Π. Κοτσώνη, μετάφραση). Αθήνα: Σαββάλας. (Πρωτότυπη έκδοση, 1997).
- Holmberg, B.** (2002). *Εκπαίδευση εξ Αποστάσεως: Θεωρία & Πράξη* (Ρ. Παγίδα, μετάφραση). Αθήνα: Έλλην. (Πρωτότυπη έκδοση, 1995).
- Kincsei, A.** (2008). Η Τεχνολογία και η Κοινωνία στην Εποχή της Πληροφορίας. Στον Pintér, R. (Επιμ.). *Μελέτες στην Κοινωνία της Πληροφορίας - Από την Θεωρία στην Πράξη*, σσ.59-83. (Θ. Κότσιαλο, μετάφραση). Θεσσαλονίκη: Network for Teaching Information Society [NET-IS]. (Πρωτότυπη έκδοση, 2008).
- Kron, F. W. & Σοφός, Α.** (2007). *Διδακτική των Μέσων: Νέα Μέσα στο πλαίσιο Διδακτικών και Μαθησιακών Διαδικασιών*. (Ε. Νούσια & Ε. Γεμεντζή, μετάφραση). Αθήνα: Gutenberg. (Πρωτότυπη έκδοση, 2003).
- Mager, R. F.** (2000). *Διδακτικοί στοίχοι και διδασκαλία* (Β. Γιάννης, μετάφραση). Θεσσαλονίκη: Αδελφών Κυριακίδη ΑΕ. (Πρωτότυπη έκδοση, 1975).
- Maslow, A.** (2011). *Κίνητρα και Προσωπικότητα*. (Ρ. Καρακατσάνη, μετάφραση). Αθήνα: Αιώρα. (Πρωτότυπη έκδοση, 1954).
- Newby, T. J., Stepich, D. S., Lehman, J. D. & Russell, J. D.** (2009). *Εκπαιδευτική Τεχνολογία για Διδασκαλία και Μάθηση* (3^η έκδ.). (Φ. Κοκαβέσης, μετάφραση). Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο (Πρωτότυπη έκδοση, 2006).
- Quinn-Allan, D.** (2010). Public relations, education, and social media: issues for professionalism in the digital age. *Asia Pacific Public Relations Journal*, 11, 1, pp.41-55.
- Pease, A. & Pease, B.** (2006). *Το Απόλυτο Βιβλίο για την Γλώσσα του Σώματος*. (Μ. Θωμάς, μετάφραση). Αθήνα: Εσόπτρον. (Πρωτότυπη έκδοση, 2004).
- Piaget, J.** (1979). *Το Μέλλον της Εκπαίδευσης*. (Α. Κάντας, μετάφραση). Αθήνα: Υποδομή.
- Pintér, R.** (2008). *Μελέτες στην Κοινωνία της Πληροφορίας - Από την Θεωρία στην Πράξη*. (Θ. Κότσιαλο, μετάφραση). Θεσσαλονίκη: Network for Teaching Information Society [NET-IS]. (Πρωτότυπη έκδοση, 2008).
- Vecchi, G.** (2003). *Διδάσκοντας Μαζί, Μαθαίνοντας Μαζί*. (Ι. Καλογνώμης, μετάφραση). Αθήνα: Σαββάλας. (Πρωτότυπη έκδοση, 2000).